

مقاله پژوهشی

طراحی الگوی نظام جبران خدمات قضات در نظام قضایی جمهوری اسلامی ایران*

محمود آرائی^۱، عباس عباس پور^۲، ایرج بابائی^۳، محمد تقی تقی فرد^۴، صمد بروزیان^۵

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۶/۰۶

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۴/۰۴

چکیده:

توجه به مواردی همچون؛ شیوه گزینش و انتخاب خاص قضات، جایگاه و شان ویژه نسبت به سایر مشاغل، تاثیر قابل توجه بر ایجاد رویه قضایی و دکترین حقوقی، ضرورت استقلال قضی، صرف وقت و سرمایه زیاد جهت تربیت و پرورش قضات از یک سو؛ و وجود مشکلاتی نظری؛ اطاله دادرسی، حجم بالای پرونده‌ها، ضعف دانشی برخی از قضات، کمبود قضات متخصص، کاهش اقبال تخبگان جهت ورود به منصب قضاووت، بالارفتن حجم استعفاء، کاهش انگیزه خدمت، رواج فساد، روش خواری و علم سلامت سازمانی برخی قضات در نظام قضایی جمهوری اسلامی ایران از سوی دیگر، لزوم توجه مسئولان قوه قضائیه به موضوع نظام جبران خدمات قضات را به عنوان یکی از دغدغه‌های جدی این قوه پیش از پیش نمایان می‌سازد. بر این اساس پژوهش حاضر با هدف تدوین الگوی نظام جبران خدمات قضات و اعتبارسنجی آن انجام شده است. طرح پژوهش، کیفی و پژوهش از نظر هدف کاربردی و از نظر چگونگی گردآوری اطلاعات از نوع مطالعه موردي است. مشارکت کنندگان شامل ۱۵ نفر از خبرگان و قضات با تجربه قوه قضائيه با رزومه عالي بودند. نمونه‌گيری با روش هدفمند از نوع گلوله برفي و مصاحبه بهصورت نيمه ساختاريافته انجام شد. داده‌ها به کمک نرم افزار MAXQDA 2020 و به روش تحليل مضمون مورد تحليل و كدگذاري قرار گرفته و برای اعتباريابي الگوی پژوهش از شاخص‌های مقبولیت اشتراوس و كوربين؛ تکنيک بازديد توسط اعضاء و رویکرد خود بازيبياني توسيط محقق استفاده شده است.

وازگان اصلی: نظام جبران خدمات، حقوق و دستمزد، قضات، قوه قضائيه.

* مقاله حاضر برگرفته از رساله دکتری با عنوان «الگوی نظام جبران خدمات قضات مبتنی بر الزامات آموزش و بهسازی سرمایه انسانی» و تحت حمایت پژوهشگاه قوه قضائيه است.

۱. دانشجوی دکتری مدیریت آموزشی، دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران

۲. استاد، گروه مدیریت و برنامه‌ریزی آموزشی، دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران
abbaspour1386@gmail.com (نویسنده مسئول)

۳. دانشیار، گروه حقوق خصوصی و اقتصادی، دانشکده حقوق و علوم سیاسی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران

۴. استاد، گروه مدیریت صنعتی، دانشکده مدیریت و حسابداری، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران

۵. استادیار، گروه مدیریت و برنامه‌ریزی آموزشی، دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران

مقدمه

نظام قضایی از مهم‌ترین و خالص‌ترین بخش‌های حاکمیتی هر کشوری محسوب می‌شود که کارایی آن موجب ماندگاری، توسعه و مقبولیت آن نظام حقوقی می‌باشد (غمامی و عبدالهیان، ۱۳۹۸: ۲۹). به همین جهت، کار ویژه^۱ نظام قضایی که قوه‌ی قضائیه بخشی از آن است، همانا فراهم آوردن عدالت از رهگذر دادرسی عادلانه است و در ذیل این هدف، نظام قضایی می‌تواند در رسیدن نظام حکومتی به اهداف دیگر خود از قبیل آزادی، سلامت، امنیت، آسایش و نظم عمومی دست یابد (حیدرثزاد، ۱۳۹۵). نظام قضایی کارآمدی که قوانین را منصفانه، بی‌طرفانه و بدون تأخیر اعمال و تفسیر می‌کند، برای حقوق شهروندان و عملکرد خوب کسب‌وکار، لازم و ضروری است (عبدالله زاده شهریابکی، ۱۳۹۶)، لذا یکی از الزامات کارآمدی و دستیابی به اهداف قضایی، وجود قاضی کارآمد می‌باشد که نقش آن در فیصله دادن دعوا و صادر کردن حکم از اهمیت و جایگاه بسیار والای برخوردار است، چرا که باید فارغ از هرگونه نفوذ، انگیزش، فشار، تهدید یا مداخله بیرونی، به صورت مستقیم یا غیرمستقیم از هر ناحیه و به هر دلیل، به وظیفه خود عمل کند.

در قوه‌ی قضائیه، نقش قضات به عنوان سرمایه انسانی به لحاظ اختیارات گسترده‌ای که دارند بسیار محسوس‌تر از سایر دستگاه‌هاست (اکبری روپشتی، زمانی، ۱۴۰۱). قانون عادلانه، به‌تهیایی در جهت کارآمدی مکفی نیست، بلکه نیاز به مجریان عادل و لایق که همان‌کادر قضایی است ضروری می‌نماید. اگر مجری آگاه و لایق و کارآمد نباشد، قانون عادلانه و متناسب با نیاز بشریت و ساختار تشکیلات موفق، به‌تهیایی نمی‌تواند عدالت را در جامعه اجرا کند. لذا در دستگاه قضایی، اصلی‌ترین عامل، عامل انسانی است و عاملی که پویایی دارد و می‌تواند از قانون استفاده درست یا نادرست کند، مجری است؛ بنابراین موضوع نظام قضایی از ویژگی خاصی برخوردار بوده و دستگاه قضایی، دستگاهی است که آسیب‌های آن برای یکایک افراد جامعه محسوس‌تر از بسیاری از نهادهای دیگر است، عنصر اصلی دستگاه قضایی، بدون شک شخص قاضی است که می‌تواند به آرمان جامعه که عدالت است جامه‌ی عمل بپوشاند، قوانین را تفسیر نماید، فصل خصومت نموده و حق را از باطل تمیز دهد. بدین‌جهت رفع

¹. Function

مشکل بی‌عدالتی در میان نظامهای قضایی در همه زمان‌ها، وابسته به جایگاه رفیع و منيع قضاوت است (حیدر نژاد، ۱۳۹۵).

اولین آسیبی که در پس مشکلات نظام جبران خدمات قضات، گربیان گیر جامعه می‌شود «نامنی قضایی» است. قاضی خود مانع آسیب‌های اجتماعی است، وقتی قضات در معرض آسیب قرار گیرند و حقی را تضییع کنند، امنیت و آرامش آن جامعه از بین می‌رود. امنیت و آرامش زمانی برقرار خواهد بود که قانون، حاکمیت داشته باشد و حاکمیت قانون یعنی قاضی صحیح عمل کند، قاضی نیز زمانی می‌تواند درست عمل کند که سالم باشد؛ بنابراین زمانی که قاضی آرامش روحی و امنیت نداشته باشد و تعلق‌خاطری به هر یک از اصحاب دعوا پیدا کند خروجی آن عدم امنیت قضایی و صدور آرای ناعادلانه است. قاضی باید در تطبیق موضوع با قانون، فارغ از جنسیت، نسبت، قدرت و ... صحیح عمل کند، بنابراین وقتی تأمین نباشد و شمشیر عدالتیش با پول اصحاب دعوا تیز شود، طبیعتاً عملکرد عادلانه نخواهد داشت (رشوندبوکانی، ۱۳۸۸).

عدم وجود نظام جبران خدمات مناسب برای قضات، زمینه‌ساز نامنی قضایی، فساد (پروین، حیدر نژاد، ۱۳۹۸) و مشکلات دیگری همچون کمبود قضات متخصص، عدم اقبال نخبگان جهت ورود به منصب قضاوت، بالارفتن حجم استغفاء، کاهش انگیزه خدمت، رواج فساد، رشوه خواری و عدم سلامت سازمانی برخی قضات در مجموعه قوه قضائیه می‌شود.

جبران خدمات قضات، موضوع حساسی است که هدف آن، پرداخت حق‌الزحمه منصفانه به قضات است که مشکلات مربوط به انجام این وظیفه را مدنظر قرار داده و او را قادر می‌سازد تا در برابر هر نوع فشاری که ممکن است استقلال و بی‌طرفی او را مورد چالش قرار دهد مورد حمایت باشد. جبران خدمات قضات مشتمل بر یک حقوق پایه است که با جواز و پاداش‌ها و یا سایر مزايا (مالی یا غیرمالی) کامل‌تر می‌شود و باید توسط قانون تضمین شود و با منزلت حرفه‌ای و بار مسئولیتشان متناسب باشد (کمیسیون اروپایی ارتقای عدالت^۱، ۲۰۱۲: ۲۰۵). در همین زمینه شورای مشورتی قضات اروپا تأیید می‌کند که سطح مناسبی از حق‌الزحمه، برای تضمین اینکه قضات بتوانند آزادانه کار کنند و در برابر فشارهایی که هدفش تحت تأثیر قرار دادن تصمیمات و به‌طور اعم رفتار آن‌هاست مورد حمایت باشند، ضروری است (کمیسیون اروپایی

^۱. European Commission for the Efficiency of Justice

ارتقای عدالت، ۲۰۱۲: ۲۰۵). بنابراین جبران خدمات صرفاً شامل حقوق و دستمزد نمی‌شود، بلکه شامل انگیزه‌های مالی و غیرمالی (استقلال کاری، تقدیر و قدرشناسی از عملکرد آنها) (نوتی زهی و همکاران، ۱۴۰۰؛ انگیزانده‌های درونی (مسئلیت فرصت ارتقا؛ تنوع کاری، مشارکت دادن در تصمیم‌گیری‌ها، شرایط کاری جذاب) (جارت هانن، ۲۰۱۶؛ مزایایی بیرونی (مرخصی‌های مختلف، ساعت استراحت، کار ترجیحی، ایاب و ذهاب و ...)) می‌باشد (نوثر^۱ و همکاران، ۲۰۲۰). لذا موضوع جبران خدمات قضات، یکی از دغدغه‌های جدی حوزه قضایی جمهوری اسلامی ایران است که عدم توجه به این موضوع می‌تواند سلامت نظام قضایی را تهدید کند و زمینه‌ساز ناامنی قضایی، فساد و مشکلات دیگر در مجموعه قوه قضائیه کشور شود. وقتی قاضی از نظر مالی تأمین نباشد به راحتی مورد حمله و سوء‌ها قرار می‌گیرد (عبدالله زاده شهربابکی، ۱۳۹۹). وجود نظام جبران خدمات منصفانه برای قضات می‌تواند در برابر هر نوع فشاری که ممکن است استقلال و بی‌طرفی شان را در صدور آراء به خطر بیندازد، حمایت کند (فرهیخته و همکاران، ۱۳۹۹)؛ بنابراین قضاوتش به عنوان منصبی خطیر و والا که نفوذ قابل توجهی بر رویه‌ها و نتایج حقوقی دارند (دی انجلو و مک کانون^۲، ۲۰۱۷) در بین تمامی نظام‌های حقوقی شناخته شده است و ضروری است قوه قضائیه با طراحی الگوی نظام جبران خدمات قضات، به جذب مقاضیان شایسته، حفظ قضات شایسته و بهبود عملکرد قضات به اهداف متعالی سازمان دست یابد. پژوهش حاضر با هدف «طراحی الگوی نظام جبران خدمات قضات در نظام قضایی جمهوری اسلامی ایران» نگاشته شده است؛ لذا این پژوهش در صدد پاسخگویی به ۲ سؤال زیر است:

- ۱- الگوی مناسب جبران خدمات قضات در نظام قضایی جمهوری اسلامی ایران چگونه است؟
- ۲- اعتبار الگوی طراحی شده برای جبران خدمات قضات نظام قضایی جمهوری اسلامی ایران چگونه است؟

1-Jarret Hann

2-Noer

3-DeAngelo and McCannon

۱. چارچوب نظری

مدیریت^۱، به خاطر داشتن تأثیر مضاعف بر فعالیت‌ها و دیگر اجزای یک سازمان، به عنوان حیاتی‌ترین رکن و مهم‌ترین عنصر تعیین‌کننده موفقیت و یا شکست سازمان‌ها به شمار می‌رود (در اکر^۲، ۲۰۱۲). مدیریت منابع انسانی^۳، شامل رویه‌ها و اقدامات رایجی همچون، کارمند یابی، انتخاب و استخدام، حفظ و نگهداری، نوآوری، ارزیابی عملکرد، مدیریت کار راهه شغلی، سیستم پاداش و جبران خدمات، آموزش، توسعه و بالندگی می‌باشد (نوئر و همکاران، ۲۰۲۰؛ نوی^۴ و همکاران، ۲۰۱۷؛ استوارت و برون^۵، ۲۰۱۱). از طرفی فرایند انگیزش^۶ یکی از مهم‌ترین جنبه‌های فرایند مدیریت منابع انسانی است؛ زیرا رفتار انسانی پیچیده است و اهتمام برای برانگیختن کارکنان یک فعالیت کاملاً تخصصی است؛ چرا که عملکرد افراد تابعی از انگیزش، توانایی و محیط است. از طرف دیگر، کارکردهایی که در فرایند انگیزش مورد توجه قرار می‌گیرد شامل نظریه‌های انگیزش و طراحی شغل، ارزیابی و مدیریت عملکرد، نظام پاداش و جبران خدمات و مزايا و منافع کارکنان می‌شود (عباس پور، ۱۴۰۰؛ بنابراین امروزه وظیفه تخصصی مدیریت منابع انسانی چیزی خیلی بیشتر از نگهداری و بایگانی کردن سوابق و امور خزانه‌داری سازمان است (ایوانسویچ، ۲۰۱۰) که یکی از مهم‌ترین این وظایف، اداره نظام جبران خدمات می‌باشد (وینارنی^۷، ۲۰۲۲). موفقیت یا عدم موفقیت سازمان‌ها، بر توانایی مدیران در جذب، نگهداری و پاداش دادن سرمایه انسانی مستعد متتمرکز است (آرمسترانگ^۸، ۲۰۰۸). با توجه به اینکه مهم‌ترین هدف و تمایل کارمندان برای پذیرش و ماندن در شغل تا حد زیادی به بسته‌های جبران خدمات سازمان بستگی دارد (رونق، ۱۴۰۱: ۳۷)، به این منظور، سازمان‌ها برای جذب، حفظ و نگهداری سرمایه انسانی کارآمد، به طراحی سیستم جبران خدمات می‌پردازند (آرمسترانگ، ۲۰۰۸؛ پینس^۹، ۲۰۰۹؛ بتمن و استنل^{۱۰}، ۲۰۰۴). چرا که بدون حضور و ایفای نقش

¹ Management

² Drucker

³ Human resource management

⁴ Noe

⁵ Stewart & Brown

⁶ Motivation

⁷ Winarni

⁸ Armstrong

⁹ Pynes

¹⁰. Bateman & Snell

مؤثر منابع انسانی، بیشترین دارایی‌های مالی و پیشرفت‌ترین فناوری، به‌نهایی توان پیشبرد سازمان به‌سوی چشم‌انداز مطلوب را نخواهد داشت (شائمه و همکاران، ۱۳۹۴: ۱۸).

طراحی برنامه‌های جبران خدمات به‌عنوان یکی از مهم‌ترین اقدامات منابع انسانی می‌تواند در جذب مقاضیان شایسته، حفظ کارکنان شایسته، افزایش انگیزه کارکنان، ملاحظات قانونی، وفاداری کارکنان و ارتقا رضایت شغلی مدارم (بربر^۱ و همکاران، ۲۰۱۷؛ جیانکولا^۲، ۲۰۰۹؛) و در نتیجه در اثربخشی، کارایی و موفقیت بیشتر سازمان نقش بسزایی داشته باشد (زاهدی و همکاران، ۱۳۹۷). بدون تردید بین جبران خدمات و انگیزش کارکنان ارتباط تنگاتنگی وجود دارد و برنامه‌های جبران خدمات در صورتی مؤثرترند که نیازهای کارکنان را هدف قرار داده باشند؛ بنابراین، یک سیستم پاداش ظاهری برای کارکنان جدید و سوشهانگیز است و به محدود کردن جایگایی کارکنان کمک می‌کند (تومی^۳ و همکاران، ۲۰۲۲). انگیزه درونی هیچ فردی به اندازه‌ای بالا نیست که در مدت زمان طولانی برای سازمان مجانی کار کند، لذا وجود انگیزه‌های بیرونی لازم است. در جبران خدمات، کاری که فرد در سازمان انجام می‌دهد باید حقوق و مزایایی برای او در نظر گرفت که جنبه انگیزشی داشته باشد؛ یعنی باید سیستمی برای پرداخت طراحی شود که محركی برای سخت‌کوشی و عملکرد بالا باشد (قلی پور و آذر، ۱۴۰۰: ۲۱). هر چند انگیزانده درونی در روابط استخدامی کارکنان با سازمان مهم است ولی اصلی‌ترین دلیل افراد برای پیوستن به سازمان‌ها، حقوق و مزایاست (دولبوهن و ورلینگ^۴، ۲۰۰۷: ۱۹۱).

نظام جبران خدمات، بخشی جدایی‌ناپذیر از مدیریت منابع انسانی است (نورمان سیا^۵؛ ۲۰۱۸)؛ که بر برنامه‌ریزی، سازمان‌دهی و کنترل مستقیم و غیرمستقیم دستمزدهایی تمرکز دارد که کارمندان بابت انجام وظایف خود دریافت می‌کنند (الیگ^۶، ۲۰۰۷). این امر مربوط به تدوین و اجرای استراتژی‌ها و سیاست‌هایی است که هدف آن‌ها جبران خدمات عادلانه، منصفانه و

¹. Berber

². Giancola

³. Tumi

⁴. Dulebohn & Werling

⁵. Nurmansyah

⁶. Ellig

سازگار با ارزش مردم برای سازمان است (آرال^۱، ۲۰۰۸؛ آرمسترانگ، ۲۰۰۸). نظام جبران خدمات خود تحت تأثیر عوامل مختلفی همچون انتظارات و ادراکات کارکنان از عدالت پرداخت، سطح دستمزدها و پرداخت‌های رایج در جامعه، میزان مزایای دریافتی کارکنان، توانایی پرداخت سازمان و قوانین و مقررات دولتی حاکم بر پرداخت‌ها می‌باشد (پینس، ۲۰۰۹). در نهایت می‌توان گفت نظام جبران خدمات، حوزه استراتژیک و کلیدی سازمان‌هاست که توانایی آن‌ها برای جذب متقاضیان کار، نگهداری کارکنان و همچنین تأمین سطوح بهینه عملکرد آنان برای نیل به اهداف استراتژیک سازمان را تعیین می‌نماید (عباس پور، ۱۴۰۰).

با توجه به تنوع نیازهای افراد و فعالیت سازمان‌ها در فرهنگ‌ها و کشورهای مختلف، انعطاف‌پذیری در طراحی جبران خدمات ضروری است. در گذشته نظامهای جبران خدمات متمرکز بر شغل بود و به ویژگی‌های شاغل بهایی داده نمی‌شد؛ اما با رقابتی تر شدن شرایط سازمان‌ها و اهمیت پیدا کردن نیروی انسانی، در تعیین میزان مزایای مالی و غیرمالی، مهارت‌ها و قابلیت‌های آنان مورد توجه و مؤثر واقع شده است؛ سازمان‌ها پی‌بردهاند که در صورتی که بخواهند در دنیایی رقابتی امروز، بهره‌وری خود را حفظ نمایند، باید هم‌زمان شاخص‌های کیفیت زندگی کاری و کیفیت زندگی شخصی سرمایه انسانی را مدنظر قرار دهند (وینارنی، ۲۰۲۲).

نظام حقوق و دستمزد بهمانند سایر استراتژی‌های سازمان در راستای تحقق اهداف بلندمدت و کوتاه‌مدت سازمان، نیاز به تدوین، اجرا و ارزیابی دارد (اوژما^۲ و همکاران، ۲۰۱۹)؛ بنابراین مدیران باید بهمنظور نظارت و تأثیرگذاری بر رفتار افراد سازمان و افزایش بهره‌وری فردی و سازمانی، نظام جامع و مناسب جبران خدمات طراحی نمایند. یک نظام جبران خدمات باید انگیزه‌آور باشد؛ چراکه از میان وظایف مدیریت منابع انسانی، نظام جبران خدمات با توجه به بازخوردی که در نتیجه عملکرد به وجود می‌آورد، بیشترین تأثیر را بر نیروی انسانی از حیث انتخاب شغل، ادامه همکاری، قطع همکاری، افزایش بهره‌وری، تعهد، پشتکار و ... را به جای می‌گذارد و حتی ممکن است در مشاغل حساس تأثیرات جبران‌ناپذیر و مخربی را بر آن سازمان و حتی در جامعه به جای بگذارد (جعفری‌نیا و همکاران، ۱۳۹۹). با توجه به خواسته و توانایی متفاوت افراد، امروزه باید به دنبال نظامی مناسب و منعطف برای سنجش عملکرد و جبران

¹. Arul

². Ozma

خدمات کارکنان بود (آتكینسون^۱ و دیگران، ۲۰۰۹)؛ بنابراین با نگاه استراتژیک به مدیریت منابع انسانی، جبران خدمات باید متناسب با شرایط سازمان و تحولات سریع محیطی و با در نظر گرفتن دیدگاه‌های مختلف به صورت پویا و انعطاف‌پذیر طراحی شود (هندرسون، ۲۰۰۳: ۱۵). از دیدگاه میلکویچ و نیومن^۲ (۲۰۱۶) معنی و تصویر از کلمه جبران خدمات در ذهن همه افراد یکسان نیست؛ بنابراین ما تفاوت دیدگاه‌ها را باید بشناسیم. جبران خدمات از دیدگاه اجتماعی: از لحاظ اجتماعی بعضی از افراد جبران خدمات را به عنوان یک معیار عدالت می‌بینند؛ به‌طور مثال عدالت جنسیتی در پرداخت. جبران خدمات از دیدگاه ذی‌نفعان: مدیریت جبران خدمات یکی از علایق خاص ذینفعان می‌باشد، زیرا فرض بر این می‌باشد که ارتباط برقرار کردن میان جبران خدمات و عملکرد سازمان موجب افزایش ثروت ذینفعان می‌شود، اما این اتفاق همراه نمی‌افتد. جبران خدمات از دیدگاه مدیران: از دیدگاه مدیران، تأثیرات جبران خدمات بر روی موقعیتشان به دو صورت می‌باشد. اول اینکه اغلب مدیران معتقد هستند که جبران خدمات یک نوع هزینه عمده عملیاتی است. این نوع هزینه‌ها در بسیاری از سازمان‌ها بیش از ۵۰ درصد هزینه‌های عملیاتی محسوب می‌شود و صرفاً به همین دلیل ضرورت دارد که پرداخت به صورت خیلی حساب شده صورت گیرد. دوم اینکه پرداخت به عنوان یک هزینه می‌تواند بر رفتار و طرز برخورد کارکنان تأثیر بگذارد. پرداخت ممکن است بر تصمیمات کارکنان در درخواست یا تقاضای یک شغل، ادامه همکاری، بهره‌وری بیشتر کار، یا تقابل بیشتر برای یک شغل پر درآمدتر تأثیر بگذارد (ایوانسویچ، ۲۰۱۰: ۲۲۸). جبران خدمات از دیدگاه کارکنان: پرداختی که افراد در عوض کاری که انجام می‌دهند دریافت می‌کنند معمول منبع اصلی امنیت مالی آن‌ها می‌باشد؛ بنابراین، پرداخت یک نقش حیاتی در اقتصاد شخص و رفاه اجتماعی او بازی می‌کند. کارکنان ممکن است جبران خدمات را به عنوان یک مبادله میان خود و کارفرمایشان محسوب نمایند، این مبادله ممکن است صرفاً به خاطر کارمند شرکت بودن یا به عنوان یک پاداش برای انجام یک کار خوب باشد (میلکویچ و نیومن، ۲۰۱۶: ۱-۵).

¹. Atkinson². Henderson³. Milkovich and Newman

در نهایت با در نظر گرفتن دیدگاه‌های گوناگون می‌توان جبران خدمات را چنین تعریف کرد: به همه اشکال مبادله مالی و غیرمالی، خدمات مادی و مزایا اشاره کرد که کارکنان به عنوان بخشی از یک رابطه استخدامی دریافت می‌کنند (میلکویچ و نیومن، ۲۰۱۶: ۶).

نظر به نقش منحصر به فرد قضائی در دستگاه قضائی و سروکار داشتن با جان، مال، ناموس و حیثیت افراد جامعه (پورناصری، ۱۴۰۱)، توجه به نظام جبران خدمات آنان از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است؛ چرا که هرگونه اقدام خلاف قانون و یا حتی خلاف شئونات شغلی از آن‌ها، هر چند کوچک می‌تواند اثرات چشمگیری در جامعه از خود به جای گذارده و رضایتمندی طبقات مختلف مردم را نسبت به ارزش‌های اسلامی، دستگاه قضائی و حتی نظام اسلامی تحت تأثیر خود قرار دهد. اهمیت این قوه به حدی است که خداوند در قران کریم و در احادیث معصومین اشارات و توصیه‌های فراوانی در خصوص تبیین جایگاه قضاؤت و تلاش برای توسعه عدل و قسط بیان شده است (فرهیخته و همکارن، ۱۳۹۹).

۲. پیشنه پژوهش

در خصوص طراحی الگوی نظام جبران خدمات قضات در نظام قضایی جمهوری اسلامی ایران، پژوهش مستقل و جامعی انجام نشده است؛ اما در ادامه به مهمنترین پژوهش‌های داخلی و خارجی که در حوزه نظام جبران خدمات انجام پذیرفته است اشاره می‌شود (جدول ۱).

جدول ۱: پیشنه پژوهش‌های مرتبط در مطالعات داخلی و خارجی

محققین و سال	عنوان	روش	خلاصه نتایج
احمدزاده و همکاران (۱۴۰۰)	طراحی الگوی جبران خدمات کارکنان دولت و مقایسه تطبیقی آن در انواع سازمان‌های دولتی	تحلیل مضمون	جبران خدمات شامل ۶ بعد اصلی حق شاغل، حق شغل، فوق العاده خاص، پاداش عملکرد، جایزه و رفاه می‌باشد.
نوتی زهی و همکاران	طراحی الگوی نظام جبران خدمات	تحلیل مضمون	نظام جبران خدمات شامل مبانی اصلی پرداخت، انگیزانده‌های، کوتاه‌مدت،

خلاصه نتایج	روش	عنوان	محققین و سال
انگیزانده‌های بلندمدت، مزایای مدیریتی، دریافت غیر پایه‌ای، احترامات سازمانی		کارکنان و مدیران شهرداری	(۱۴۰۰)
جبان خدمات اعضای هیئت علمی شامل ۲۵ مؤلفه در قالب ۷ بعد می باشد پرداخت حقوق و دستمزد، مزایای شغلی، داشتن شرایط مناسب کاری در دانشکده، ارتقا، تنوع و تعادل بین فعالیتها از مهم‌ترین مؤلفه‌های جبران خدمات اعضای هیئت علمی است.	مدل‌سازی ساختاری - تفسیری	طراحی مدلی برای جبران خدمات اعضای هیئت علمی دانشگاه‌های جامع دولتی	قربانی اورنجی (۱۳۹۹)
نظام جبران خدمات دارای ۵ بعد حقوق و دستمزد، مزایا، تعادل کار زندگی، عملکرد و شناخت و فرصت‌های مسیر شغلی و پیشرفت می باشد.	تحلیل مضمون	طراحی نظام جبران خدمات کارکنان دانشی در سازمان‌های دانشبنیان فناوری محور	فانی و همکاران (۱۳۹۹)
مؤلفه‌های جبران خدمات استراتژیک مدیران ارشد مبنای اصلی پرداخت، انگیزانده‌های کوتاه‌مدت، انگیزانده‌های بلندمدت، مزایای مدیریتی، دریافت غیر پایه‌ای و احترامات سازمانی است	تحلیل مضمون	ارائه الگوی جبران خدمات استراتژیک مدیران ارشد سازمان تأمین اجتماعی	جعفری‌نیا و همکاران (۱۳۹۹)
وضعیت جبران خدمات کشورها با توجه به وضعیت فرهنگ، قوانین، مقررات، نهادها و سایر جهت‌گیری‌ها، تعمیم سیاست‌های منابع انسانی متفاوت	مطالعه تطبیقی	نظام جبران خدمات در آمریکا، اروپا و آسیا: مدیریت تطبیقی در مدیریت منابع	طاهری (۱۳۹۹)

محققین و سال	عنوان	روش	خلاصه نتایج
ایمانی و همکاران (۱۳۹۹)	ارائه مدل تفسیری ساختاری نظام جبران خدمات کارکنان بخش دولتی در راستای ارتقای سلامت اداری	مدل سازی ساختاری تفسیری	نظام جبران خدمات کارکنان در صورتی به ارتقای سلامت اداری منجر خواهد شد که از هفت مؤلفه کترول داخلی، رویه‌های عادلانه، پرداخت مبتنی بر عملکرد، رویه‌های قانونی، رویه‌های شفاف، رویه‌های مستند و پرداخت انگیزانده برخوردار باشد.
علیپور و همکاران (۱۳۹۸)	بررسی و شناسایی مؤلفه‌های جبران خدمات نیروی انتظامی بر اساس مدل دستاورد کل	تحلیل مضمون	مؤلفه‌های جبران خدمات شامل دو تم حق الرحمه کل و جبران غیرمالی است که حق الرحمه کل، مشتمل بر پرداختی‌ها، مزایای مالی و فوق العاده‌های شغلی است و جبران غیرمالی به دو دسته پاداش درونی و بیرونی تقسیم می‌شوند که پاداش با استفاده از تفویض اختیار و مشارکت کارکنان و همچنین بهبود کیفیت زندگی کاری و امکانات رفاهی کارکنان مشخص می‌شود.
بریسوا، سالاس و زاگورچف ^۱ (۲۰۱۹)	جبران خدمات مدیران ارشد اجرائی و مالکیت دولتی	توصیفی / رگرسیون خطی	عناصر اصلی جبران خدمات شامل حقوق ثابت، پاداش، اعطای سهام، برنامه مشوق بلندمدت، بازنشستگی و پرداختهای خدمات می‌باشد.

¹.Borisova, Salas & Zagorchev

خلاصه نتایج	روش	عنوان	محققین و سال
ثبت حقوق و دستمزد قضات، توجه ویژه به پرداخت حقوق و دستمزد قضات، طیف وسیعی از سیستم‌های دادگاه در اقتصادهای پیشرفته تلاش می‌کند تا نیاز حقوق قضایی را با استقلال قضایی تنظیم کند.	مقایسه‌ای- تطبیقی	نظام‌های جبران خدمات قضات و حل تناقضات سرمایه‌گذار دولتی	گاکرودگر ^۱ (۲۰۱۷)
کاهش لغو یا اصلاح محکومیت‌های تجدیدنظر شده پس از تغییر حقوق؛ قضات با حقوق بالاتر تصمیم‌گیری و ارای با کیفیت تری صادر می‌کنند. دستمزد یک محرك مهم برای کیفیت سیستم قانونی است.	تحلیل رگرسیون	جبران خدمات و عملکرد قضات	دی انجلو و مک کانانو (۲۰۱۷)
حقوق اولیه، حق الزحمه سرپرستی، پاداش و کمیسیون، امتیازات ویژه، بازنیستگی، سهم صندوق ذخیره آتی و عواید اضافه بر حقوق جبران خدمات مدیران عامل را تشکیل می‌دهد.	همبستگی و رگرسیون	عوامل تعیین‌کننده جبران خدمات مدیران عامل	خانان ^۲ (۲۰۱۶)
جبران خدمات شامل حقوق و دستمزد، بازنیستگی و سایر حقوق قضایی دریافتی قاضی و نحوه تعیین جبران خدمات (از طریق کمیسیون یا اقدام قانونی) می‌باشد.	مطالعه تطبیقی	تحلیل جامع نظام جبران خدمات قضائی آمریکا و کانادا: واقعیت‌ها، اعداد و ارقام و مقایسه‌ها	جارت هانن (۲۰۱۶)

¹.Gaukrodger

².Khanna

محققین و سال	عنوان	روش	خلاصه نتایج
اسکلچتر ^۱ و همکاران (۲۰۱۵)	جدایت پاداش‌های غیرمالی در جذب کارکنان دانشی	تحلیل عاملی	مؤلفه‌های پاداش غیرمالی (تعادل کار و زندگی، یادگیری و امکان پیشرفت در مسیر کار راهه) تأثیر عمدہ‌ای بر جذایت شغل برای کارکنان داشته و از طرف دیگر محرومیت از این پاداش‌ها به‌طور قابل توجهی موجب کاهش جذایت شغلی می‌شود.

با بررسی پژوهش‌های انجام شده در حوزه نظام جبران خدمات، این موضوع روشن می‌شود که این پژوهش‌ها به بررسی ابعاد نظام جبران خدمات مناسب برای مشاغل مختلف و متناسب با ساختار فرهنگی و اداری محیط خود پرداخته‌اند و تاکنون نتوانسته‌اند به‌طور روشن بیان کنند که یک الگو و نظام مناسب جبران خدمات قضات چگونه است؟ و چه ابعادی، مؤلفه‌ها و شاخص‌هایی در این حوزه باید مدنظر قرار داده شود؟. با توجه به جایگاه مهمی که قضات در سیستم قضایی کشور دارند، این پژوهش با در نظر گرفتن فرهنگ جامعه و قوانین حاکم بر کشور در پی طراحی یک الگوی جبران خدمات برای قضات کشور است؛ لذا این پژوهش از طریق مطالعه کفی و مصاحبه با خبرگان به بررسی شاخص‌های مهم و موردنظر قضات، جهت جبران خدمات آنان پرداخته است و از طریق سه روش علمی اعتبارسنجی الگو انجام گردیده است.

۳. روش پژوهش

هدف پژوهش حاضر، طراحی الگوی جبران خدمات قضات در نظام قضایی جمهوری اسلامی ایران بوده است؛ لذا طرح این پژوهش، اکتشافی (کیفی) است. روش پژوهش از نظر هدف، کاربردی و از نظر چگونگی گردآوری اطلاعات از نوع مطالعه موردی می‌باشد. جامعه

¹.Schlechter

آماری پژوهش، کلیه خبرگان و دست‌اندرکاران نظام قضایی بهخصوص قضات بر جسته قوه قضائیه جمهوری اسلامی ایران بوده‌اند؛ که ۲۰ نفر از خبرگان و قضات با تجربه قوه قضائیه با رزومه عالی به روش نمونه‌گیری هدفمند (گلوله برفی) به عنوان نمونه پژوهش انتخاب گردید. پس از انتخاب اعضای نمونه به‌منظور آشنایی با موضوع پژوهش، جلب همکاری آن‌ها و رسیدن به بهترین نتیجه، متنی علمی در خصوص هدف پژوهش و تعاریف جبران خدمات، مدل‌های آن و وضعیت آن در پژوهش‌های، استاد و دانشگاه‌های کشور برگرفته از جدیدترین منابع علمی، تهیه گردید. متن تهیه شده ۱۰ روز قبل از مصاحبه برای اعضای نمونه ارسال گردید و از خبرگان و قضات درخواست شد با مطالعه متن و به شرط دارا بودن شرایط و معیارهای اعلامی تمایل خود نسبت به همکاری جهت مصاحبه را اعلام نمایند. پس از یک هفته با پیگیری از اعضای نمونه، از بین ۲۰ نفر اعضای نمونه، ۱۵ نفر تمایل خود را به همکاری در فرایند پژوهش اعلام کردند و پس از آن با هماهنگی در نهایت با ۱۵ نفر (تا رسیدن به اشباع نظری) مصاحبه انجام گرفت. ابزار گردآوری داده‌ها، مصاحبه نیمه ساختار یافته و پرسشنامه دلفی بوده است. داده‌های جمع‌آوری شده به روش تحلیل مضمون (تم) در سه مرحله (مضامین پایه، مضامین سازمان‌دهنده و مضامین فراگیر) با استفاده از نرم افزار MAXQDAv2020 تحلیل شده‌اند. به‌منظور اعتباریابی ابعاد شناسایی شده جبران خدمات قضات، در قالب الگوی پژوهش از سه تکنیک خود بازیینی توسط محقق^۱، شاخص مقبولیت^۲ استرواس و کوربین^۳ و روش بررسی توسط اعضاء^۴، اعتباریابی الگوی پژوهش مورد سنجش قرار گرفت. جهت روایی مصاحبه‌ها و پروتکل مصاحبه از یک طرح اجرایی منسجم و کمیته‌ی راهنمای با بهره‌مندی از راهنمایی استادان راهنمای و مشاور و همچنین خود بازیینی محقق در طی فرآیند جمع‌آوری و تحلیل داده‌ها استفاده شده است. برای بررسی پایایی مصاحبه‌ها از روش پایایی توافق بین دو کدگذار^۵ استفاده شده است. به این صورت که دو مصاحبه به صورت تصادفی انتخاب (مصاحبه (مصاحبه ۴ و ۱۰) و توسط پژوهشگر و یک ارزیاب دیگر (دانشجوی دکتری و آگاه به موضوع پژوهش) کدگذاری شد. مجموع کدها در دو کدگذاری برابر ۱۵، تعداد کل توافقات انجام شده

¹. Self-monitoring

². Credibility

³. Strauss and Corbyn

⁴. Member Chechking

⁵. Inter-Coder Reliability

بین ۲ مصاحبه در هر دو کدگذاری برابر با ۶ و تعداد کل نبود توافقات ۴ مورد بوده است که یافته‌های مربوط به پایابی توافق بین دو کدگذار نشان می‌دهد که پایابی مصاحبه شماره ۴ برابر با ۷۵ درصد؛ پایابی مصاحبه شماره ۱۰ برابر با ۷۶ درصد و پایابی کل مصاحبه‌ها برابر با ۸۰ درصد است و از آنجا که پایابی بیشتر از ۶۰ درصد است، قابل قبول می‌باشد.

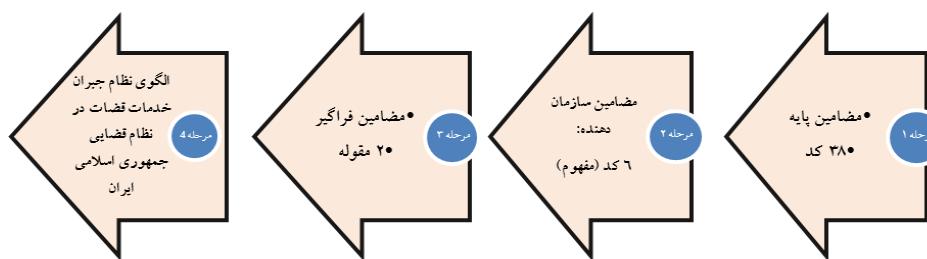
$$\frac{\text{تعداد توافقات} * 2}{\text{درصد توافق}} = \text{درصد توافق} * \%100$$

جدول ۲. محاسبه پایابی باز آزمایی مصاحبه‌ها

ردیف	عنوان	تعداد کل شناسه‌ها	تعداد نبود توافقات	پایابی بازآزمون
۱	مصاحبه ۴	۸	۳	۰/۷۵
۲	مصاحبه ۱۰	۷	۳	۰/۸۵۷
کل		۱۵	۶	۰/۸۰

۴. یافته‌های پژوهش

در پاسخ به سوال اول پژوهش و به منظور شناسایی ابعاد نظام جبران خدمات قضات در نظام قضایی جمهوری اسلامی ایران علاوه بر بررسی مبانی نظری، از روش تحلیل مضمون بر اساس دستورالعمل‌های Attriide-Stirling، طی سه مرحله مضماین پایه، مضماین سازماندهنده و مضماین فراغیر جهت تحلیل مصاحبه‌ها استفاده شده است. به این صورت که پس از انتخاب اعضای نمونه و توجیه، جلب همکاری آن‌ها و دریافت مصاحبه صورت گرفته، کلیه جواب‌های دریافتی صوتی به صورت فایل تایپ شده، پیاده‌سازی و با نرم‌افزار تحلیل کیفی MAXQDA₂₀₂₀ کدگذاری گردید که منجر به شناسایی ابعاد نظام جبران خدمات قضات شد. نتایج حاصل از فرایند کدگذاری و تقلیل داده‌ها در چهار مرحله به شکل زیر بوده است:

شکل ۱. فرایند کدگذاری و تقلیل داده‌ها

- مرحله ایجاد مضماین پایه: در این مرحله خط به خط متن‌های مصاحبه‌ها توسط محقق مورد مطالعه قرار گرفت و کدها و نکات کلیدی موجود در متن و مفاهیم مندرج به عنوان مضمون‌های پایه مرتبط با نظام جبران خدمات قضات استخراج شدند که در مجموع ۳۸ کد اولیه شناسایی گردید.

جدول ۲. نمونه مضماین پایه و کلیدی در متن مصاحبه‌ها

کدهای استخراج شده	مصاحبه	متن مصاحبه
۱. مزايا يا اضافه کار ۲. حق ماموریت ۳. امتیازات ویژه ۴. عضویت در کارگروه‌های تخصصی ۵. امکانات رفاهی ۶. کمک و توجه ویژه به امر پژوهش قضات ۷. حمایت‌های تحصیلی	مصاحبه شماره ۱۵	... به نظر میرسه این عامل را هم باید در واقع جبران خدمات یک قاضی چه در بخش مادی و چه در بخش معنویش لحاظ کرد. مزايايي در قالب مزايا يا اضافه کار، حق ماموریت، امتیازات ویژه، عضویت در کارگروه‌های تخصصی، امکانات رفاهی، کمک و توجه ویژه به امر پژوهش قضات، حمایت‌های تحصیلی و ...، ذیل این عنوان دریافت می‌کنند؛ ولی خوب متاسفانه در حال حاضر نظام جبران خدمات فقط مالی دیده می‌شود و صد البته ناعدالتی در پرداخت‌ها موج می‌زند؛ مثلاً، من دیدم کارمندان ساده‌ای که با سابقه مساوی با یک قاضی به مراتب دریافتی‌های بیشتری و قابل توجهی داره و حالا این عرف شد شاید عرف اینکه مردم کار همدیگر را راه می‌اندازند، یک کسی در اداره آب هست، مدیری هست برای همین دستوارات قانونی که میده یک توسعی ایجاد میشه و یک وقتی میره شهرداری آن‌ها هم سعی می‌کنند تا جبران کنند، ...

- مرحله ایجاد مضماین سازمان‌دهنده: زمانی که مجموعه‌ای از مفاهیم (کدها) پایه

استخراج شدند، مفاهیم مشترک بر اساس مقایسه‌های ثابت، تشابه‌ها و تفاوت‌ها در

قالب مقولات عمده دسته‌بندی می‌شوند به‌طوری‌که در نهایت ۶ مضمون سازماندهنده در حوزه نظام جبران خدمات قضات استخراج و با توجه به تشخیص و تسلاط محقق نام‌گذاری گردیدند.

- مرحله ایجاد مضامین فراگیر: در واقع مضامین فراگیر شامل مضامین عالی که در برگیرنده اصول حاکم بر متن بهمثابه کل است، یعنی در ۲ دسته کلی شامل نظام جبران خدمات قضات دسته‌بندی گردید.

در نهایت به‌منظور نهایی‌سازی و غربالگری ابعاد الگوی نظام جبران خدمات قضات شناسایی شده از طریق مبانی نظری و مصاحبه با خبرگان، از تکنیک دلفی طی دو راند (با توجه به رسیدن به توافق) استفاده گردید.

جدول ۴. نتایج حاصل از نتایج تکنیک دلفی

مضمون	میانگین راند اول	میانگین راند دوم	اختلاف	وضعیت
فوق العاده بهره‌وری	۵	۵	۰	تائید
حقوق ثابت	۵	۵	۰	تائید
فوق العاده‌های اضافه کار	۴/۳۳	۴/۳۲	۰/۰۱	تائید
فوق العاده خاص	۵	۵	۰	تائید
رفاهیات	۴/۳۳	۴/۳۲	۰/۰۱	تائید
حق منصب	۴/۴۴	۴/۴۲	۰/۰۲	تائید
سختی کار	۴/۳۳	۴/۳۷	۰/۰۴	تائید
حق ماموریت	۴/۶۷	۴/۶۸	۰/۰۱	تائید
بیمه تکمیلی و کیفیت بیمه درمانی	۵	۵	۰	تائید
بورس تحصیلی	۴/۱۱	۴	۰/۰۱	تائید
بن خرید و استفاده از امکانات رفاهی	۴/۳۳	۴/۲۶	۰/۰۷	تائید
حذف مالیات بر حقوق قضات	۴/۶۷	۴/۶۸	۰/۰۱	تائید
برداشتن شرایط سقف پرداخت جهت قضات	۴/۶۷	۴/۵۳	۰/۰۱۶	تائید
اهدای منازل سازمانی یا حق مسکن	۵	۵	۰	تائید
ایاب و ذهاب قضات	۴/۳۳	۴/۳۲	۰	تائید
پاداش خانوارده	۴/۳۳	۴/۴۲	۰/۰۱۶	تائید
پرداخت حق عضویت در نشریات،	۴/۲۲	۴/۲۱	۰/۰۵	تائید

وضعیت	اختلاف	میانگین راند دوم	میانگین راند اول	مضمون
				کارگروه‌ها، جلسات و ...
تائید	۰	۵	۵	پرداخت هزینه تامین امنیت
تائید	۰	۵	۵	پرداخت پژوهانه
تائید	۰	۵	۵	حق التالف
تائید	-۰/۱۱	۴	۴/۱۱	پاداش حالت آماده باش و حین مسافرت
تائید	۰	۴/۲۶	۴/۳۳	پاداش ویژه (قضات حوزه‌های سخت و فرسایشی)
تائید	۰	۴/۶۸	۴/۶۷	پاداش (تعداد پرونده و رای موفق)
تائید	-۰/۰۱۶	۴/۵۳	۴/۶۷	مهیا کردن شرایط ادامه تحصیل
تائید	۰	۵	۵	مهیا کردن شرایط ارائه خدمات مشاوره حقوقی توسط قضات
تائید	۰	۴/۳۲	۴/۳۳	بکارگیری به عنوان همکار پژوهشی و آموزشی پس از بازنیستگی
تائید	۰	۴/۳۲	۴/۳۳	ماموریت آموزشی
تائید	۰	۵	۵	پرداخت شهریه دانشگاه
تائید	۰	۴/۶۸	۴/۶۷	مهیا کردن شرایط تدریس
تائید	۰	۴/۲۶	۴/۲۲	شناسایی و تقدير به عنوان قاضی، پژوهشگر و ... برتر
تائید	-۰/۱۱	۴	۴/۱۱	عضویت در کارگروه‌های تخصصی
تائید	۰	۴/۲۶	۴/۳۳	جایزه خلق ایده برتر
تائید	۰	۴/۶۸	۴/۶۷	توسعه وظایف
تائید	-۰/۰۱۶	۴/۵۳	۴/۶۷	ارشدیت
تائید	۰	۵	۵	غنى سازی شغلی
تائید	۰	۴/۳۲	۴/۳۳	چرخش شغلی
تائید	۰/۱۶	۴/۴۲	۴/۳۳	چندمهارتی کردن قضات
تائید	-۰/۱۱	۴	۴/۱۱	ایجاد محیط و فضای کاری مناسب

نتایج جدول ۶ حاصل از محاسبه اختلاف میانگین دیدگاه‌های خبرگان از مراحل ۱ و ۲ (پرسشنامه اول و پرسشنامه دوم)، نشان از اجماع نظر خبرگان می‌دهد. در این مرحله با توجه به

اینکه اختلاف میانگین تمامی عوامل کمتر از ۰/۲ است و همچنین ضریب کندال محاسبه شده برای دو راند تکنیک دلفی ۸/۷۵ با سطح معناداری ۰/۰۰۰ به دست آمد که نشان می‌دهد تقریباً ۸۸ درصد هماهنگی بین دیدگاه‌ها وجود دارد؛ لذا فرآیند دلفی بهمنظور شناسایی و نهایی سازی ابعاد الگوی جبران خدمات قضات متوقف می‌گردد. با توجه به قانون ۳۰-۷۰، مرز قابل قبول برای معیار در حدود ۷۰ درصد، حد بالای میانگین در نظر گرفته شد (هسو^۱ و همکاران، ۲۰۱۰). اگر میانگین به دست آمده نزدیک به ۰/۷۰ نمره میانگین کل (۷۰ درصد نمره ۵ مساوی ۳/۵) یا بالاتر از آن باشد، به عنوان معیار قابل قبول پذیرش شده و در غیر این صورت مورد قبول واقع نمی‌شود؛ که با توجه به نتایج میانگین به دست آمده برای کلیه شاخص‌ها بالاتر از ۰/۷۰ درصد نمره کل به دست آمده؛ لذا این شاخص‌های نهایی الگوی جبران خدمات قضات در ۳۸ مضمون و در ۶ بعد و ۲ مؤلفه به شرح جدول ۶ تأثید گردید.

جدول ۵: چارچوب نهایی الگوی جبران خدمات قضات حاصل از کدگذاری

مضمون فراغیر	مضمون سازمان دهنده	مضمون پایه
جبران خدمات مالی	مزایایی قانون	فوق العاده بهره‌وری حقوق ثابت فوق العاده‌های اضافه کار فوق العاده خاص رفاهیات حق منصب سختی کار حق ماموریت
	مزایایی سازمانی	بیمه تکمیلی و کیفیت بیمه درمانی بورس تحصیلی بن خرید و استفاده از امکانات رفاهی حذف مالیات بر حقوق قضات برداشت شرایط سقف پرداخت چهت قضات

¹. Hsu

مضمون پایه	مضمون سازمان دهنده	مضمون فراغیر
اهدای منازل سازمانی یا حق مسکن ایاب و ذهاب قضات پاداش خانواده	- - -	
پرداخت حق عضویت در نشریات، کارگوهای، جلسات و ... پرداخت هزینه تامین امنیت پرداخت پژوهانه حق التالف پاداش حالت آماده باش و حین مسافرت پاداش ویژه (قضات حوزه‌های سخت و فرسایشی) پاداش (تعداد پرونده و رأی موفق)	- - - - - - - - -	پاداش بر اساس عملکرد
مهیا کردن شرایط ادامه تحصیل مهیا کردن شرایط ارائه خدمات مشاوره حقوقی توسط قضات بکارگیری به عنوان همکار پژوهشی و آموزشی پس از بازنیستگی ماموریت آموزشی پرداخت شهریه دانشگاه مهیا کردن شرایط تدریس	- - - - - -	توسعه و یادگیری جبران خدمات غیرمالی
شناسایی و تقدیر به عنوان قاضی، پژوهشگر و ... برتر عضویت در کارگوهای تخصصی جایزه خلق ایده برتر توسعه وظایف ارشدیت	- - - - -	روابط شغلی
غنى سازی شغلی چرخش شغلی چندمهارتی کردن قضات ایجاد محیط و فضای کاری مناسب	- - - -	محیط و شرایط شغلی و سازمانی

به منظور اعتباربخشی به یافته‌های پژوهش که همان اعتبارسنجی الگوی پیشنهادی بود و پاسخگویی به سؤال دوم دوم پژوهش با عنوان "اعتبار الگوی طراحی شده جبران خدمات قضات در نظام قضایی جمهوری اسلامی ایران چگونه است؟" از سه تکنیک؛ رویکرد خود بازبینی توسط محقق، شاخص مقبولیت اشتراوس و کوربین و روش بررسی توسط اعضاء استفاده گردید که نتایج آن به شرح ذیل است:

• رویکرد خود بازبینی توسط محقق

در تمام مراحل جمع‌آوری، کدگذاری و طبقه‌بندی داده‌ها به‌طور دائم، بازبینی‌های لازم در خصوص داده‌ها به صورت رفت و برگشتی صورت گرفته است. ابتدا به منظور افزایش دقت در کدگذاری فایل صوتی مصاحبه‌ها عیناً به متن تایپی تبدیل گردید و سپس در طول اجرای جمع‌آوری داده‌ها، متن مصاحبه‌ها به‌طور همزمان مورد بررسی و توصیف عمیق‌تری قرار گرفت تا مفاهیم واقعی تری به دست آید و در نهایت در فاصله زمانی مشخص (۵ روزه) سه بار متن مصاحبه مورد بررسی و کدگذاری قرار گرفت به‌طوری که در نهایت فرایند کدگذاری، تقسیم‌بندی کدها و مؤلفه‌ها و اعتبار نتایج و الگوی پژوهش مورد تائید محقق قرار گرفت.

• شاخص مقبولیت اشتراوس و کوربین

در پژوهش حاضر بر اساس شاخص‌های دهگانه تناسب^۱ (همخوانی با سایر تجربیات)، منطقی بودن^۲ روایت پژوهش، کاربردی یا مقید بودن^۳ نتایج؛ عمق^۴ (بیان تفصیلی روایت پژوهش)، مفاهیم^۵، بداعت^۶، حساسیت^۷ (میزان درگیری ذهن پژوهشگر در پژوهش)، استفاده از یادداشت‌ها^۸، زمینه‌یابی (محیط) مفاهیم اشتراوس و کوربین برای ارزیابی میزان مقبولیت رویکرد داده بنیاد نتایج تحلیلی مورد بررسی و مورد تائید قرار گرفت.

• روش بررسی توسط اعضاء

¹.Fit

².Logic

³.Applicability

⁴. Depth

⁵.Contextualization of concepts

⁶.Creativity

⁷.Sensitivity

⁸.Evidence of memos

به منظور سنجش اعتبار نتایج به روش بررسی توسط اعضاء از بین ۱۵ نفر نمونه متخصص مصاحبه شده به روش تصادفی ۵ نفر و یک ناظر خارجی (External-check) (با تجربه حوزه دانشجوی دکتری رشته حقوق) برای تائید و چگونگی طبقه‌بندی داده‌ها، انتخاب گردید. پس از بررسی متخصصان، تقریباً تمامی مقوله‌ها تائید گردید. پیشنهادهای جدید در خصوص اضافه کردن به کدهای و مقوله‌های ارائه گردید که در جمعبندی نهایی مورد تائید و اجماع توسط محققین واقع نگردید و در نهایت اصلاحات جزئی در ادبیات شاخص‌ها، طبق نظر خبرگان اعمال و با اکثريت توافق، الگو، ابعاد و فرایند کدگذاري و تفسيرهای محقق از مصاحبه‌ها مورد تائید قرار گرفت.

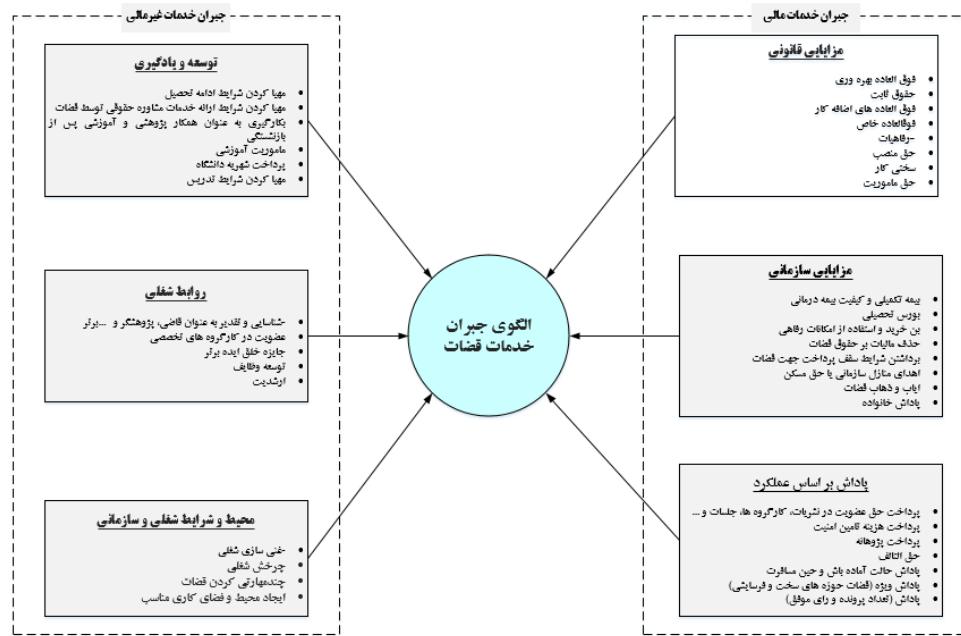
بحث و نتیجه‌گیری و ارائه پیشنهادها

«قضایا در یک کشور، معیار سلامت آن کشور است. اگر دستگاه قضایی سالم بود، می‌توان نتیجه گرفت که وضع عمومی جامعه و کشور از جهت برخورداری از عدالت و دوری از تبعیض و ستم و اجحاف و تجاوز و این غصه‌های بزرگ بشری، سالم است»^۱. قوه قضاییه، به عنوان یکی از ارکان حاکمیت، مطابق قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، عهده‌دار وظایف خطیری همچون حل و فصل دعاوی، احیای حقوق عامه، گسترش آزادی‌های مشروع، نظارت بر حسن اجرای قوانین، اعمال عدالت کیفری و مدیریت پیشگیری از جرم است. لذا عملکرد مناسب قوه قضاییه هم باعث نظاممندی در روابط شهروندان با یکدیگر و حاکمیت می‌شود و همچنین دستگاه‌های اجرایی کشور را در راستای انجام صحیح وظایف خود سوق می‌دهد.

در دستگاه قضائی، نقش قضات به عنوان نیروی انسانی به لحاظ اختیارات زیادی که دارند بسیار پرنگتر از سایر دستگاه‌هاست. مردم جامعه، قضات را نماد فساد ستیزی در جامعه و در دستگاه قضایی دانند و انتظار دارند قضات با تمام توان، به وظایف ذاتی خود اقدام و اهتمام ورزد. یک از راه‌های جلب تلاش و اهتمام حداکثری قضات توجه به نیازها و جبران خدمات آنان است که لازمه عملکرد مطلوب قوه قضاییه است؛ لذا در این پژوهش سعی شده است که مؤلفه‌هایی از جبران خدمات را برای قضات شناسایی نماید که مطابق شکل ذیل پس از

^۱. بیانات مقام معظم رهبری، ۱۳۷۸/۰۴/۵

شناسایی و اعتبارسنجی دقیق، الگوی جبران خدمات قضات در ۲ مقوله اصلی و ۶ بعد و ۳۸ زیر مؤلفه طراحی شده است.

شکل ۲. الگوی جبران خدمات قضات در نظام قضایی جمهوری اسلامی ایران

بررسی وضع کنونی جبران خدمات قضات در کشور و شناخت چالش‌های موجود، نشان از ضرورت توجه دستگاه قضایی به موضوع جبران خدمات قضات و در عین حال اتخاذ راهکارهای مناسب برای اصلاح و بهبود عوامل تأثیرگذار در این نظام است. در مدل پیشنهادی از شاخص‌های منطبق با منابع و توان کشور که حاصل بحث و بررسی‌های مکرر با صاحب‌نظران حوزه بوده است، بهره گرفته شده است؛ که این نتیجه بیان می‌دارد؛ از نظر قضات در یک نظام جبران خدمات ایده‌آل، مهم‌ترین رکن مباحثت مالی و رفاهی در جهت رفع نیازها و مخارج زندگی است و در درجه دوم شاخص‌ها و ابعاد غیرمالی با عنوان انگیزانده‌ها هستند؛ به‌طوری که از نظر قضات این انگیزانده‌ها علاوه بر رفع نیازهای امنیتی، علمی و روحی و روانی قضات، برخی نیازهای مالی آنان را نیز تأمین و باعث می‌شود که در سطح جامعه و مجتمع قضایی انگیزه خود را در سطح بالای نگه دارند و به ارائه و دانش قضایی خود و ترویج عدالت پردازند؛ لذا از نظر قضات شاخص‌های جبران خدمات غیرمالی، یک شاخص جبران خدمات جذابی به حساب می‌آیند. بنابراین ضرورت دارد از یک سو، جهت جلوگیری از کاهش

سطح رفاه قضات، هرگونه افزایش در سطح دستمزدها با توجه به شرایط تورمی موجود، صورت گیرد؛ چرا که میزان دستمزد دریافتی قضات تأثیر زیادی بر روی سبد مصرفی خانوارها و تامین حداقل نیازهای آن‌ها دارد و اگر دستمزدها و به‌گونه‌ای معقول همگام با سطح قیمت کالا و خدمات افزایش نیابد، این امر منجر به کاهش سطح بهره‌وری، کاهش رفاه خانوارهای قضات، کاهش انگیزه آن‌ها برای تلاش در محیط کاری و در نهایت کاهش استقبال افراد باسواند جدید جهت تصدی منصب قضا خواهد شد. از سوی دیگر انگیزه کاری قضات به عنوان یکی از مهم‌ترین و اساسی‌ترین ویژگی‌هایی که می‌تواند موجب افزایش عملکرد، افزایش رضایتمندی شغلی و ...؛ و در نتیجه موجب افزایش بهره‌وری قوه قضائیه گردد، مورد توجه قرار گیرد.

بنابراین سوء مدیریت نظام جبران خدمات ممکن است رفتارهای نامطلوب قضات را در پی داشته باشد و منجر به عواقب ناخواسته‌ای شود که اغلب احتیاط‌آمیز است و اصلاح آن دشوار است؛ لذا ضرورت دارد، مدیران قوه قضائیه بر اجرای یک نظام مناسب جبران خدمات قضات تمرکز داشته باشند، زیرا برانگیزاننده اصلی قضات و سازوکار اصلی افزایش بهره‌وری، پاداش‌دهی به قضات بر اساس فعالیت‌ها و موفقیت آنان است. سیستم جبران خدمات مناسب، ضمن توجه به شاخص‌های کیفیت زندگی کاری، باید شاخص‌های کیفیت زندگی شخصی را نیز مدنظر قرار دهد تا بتوان از منابع انسانی به عنوان مزیت رقابتی در دنیای سازمانی امروز بهره‌وری لازم را کسب کرد، لذا باید به‌گونه‌ای طراحی و اجرا گردد که ضمن رعایت اصول فوق، پاسخگوی انتظارات معمول از یک نظام جبران خدمات در زمینه‌های جذب، نگهداری، احساس برابری، افزایش بهره‌وری، ارتقاء عملکرد و ایجاد انگیزش باشد.

به‌منظور بررسی شباهت‌ها و تفاوت‌های پژوهش حاضر با پژوهش‌های قبلی و بیان دستاوردهای جدید که این پژوهش ارائه نموده است، به بررسی همخوانی یا عدم همخوانی نتایج این پژوهش با نتایج پژوهش‌های مشابه داخلی و خارجی پرداخته شده است. نتایج این پژوهش با پژوهش بریسوا و همکاران (۲۰۱۹) که جبران خدمات را شامل حقوق ثابت، پاداش، اعطای سهام، برنامه مشوق بلندمدت، بازنیستگی و پرداختهای خدمات می‌دانست و پژوهش‌های گاکرودگر (۲۰۱۷)؛ جارت هان (۲۰۱۶) و خاننا (۲۰۱۶)

که هر یک از ابعاد مدل را به عنوان انگیزاننده نظام جبران خدمات معرفی کرده بودند همخوانی دارد. همچنین با نتایج پژوهش‌های نویی زهی و همکاران (۱۴۰۰)؛ احدزاده و

همکاران (۱۴۰۰)؛ قربانی اورنجی (۱۳۹۹)؛ ایمانی و همکاران (۱۳۹۹)؛ فانی و همکاران (۱۳۹۹)؛ جعفری‌نیا و همکاران (۱۳۹۹)؛ طاهری (۱۳۹۹) و علیپور و همکاران (۱۳۹۸) که به مزایایی مالی و ابعاد مزایایی آموزشی به عنوان یک انگیزانده در نظام جبران خدمات اشاره کرده‌اند، همخوانی داشت. برخی از این پژوهش‌ها به ایجاد شرایط ادامه تحصیل، اهدای کرسی آموزشی، کمک هزینه تحصیلی، بن‌های خرید، برگزاری دوره‌های تخصصی و ... اشاره دارند که این نتیجه با نتایج پژوهش همخوانی دارد؛ اما در این پژوهش، مدل جبران خدمات، از طریق مصاحبه با قضات، مزایایی جبران خدمات در مؤلفه مزایایی مالی و مزایایی غیرمالی و در آن بعد مزایای قانونی، مزایای سازمانی، پاداش بر اساس عملکرد، توسعه و یادگیری، روابط شغلی، محیط و شرایط شغلی و سازمانی دسته‌بندی شده است که با بررسی‌های انجام پذیرفته در هیچ یک از پژوهش‌های پیشین به آن پرداخته نشده است. همچنین در این پژوهش، مزایای غیرمالی به عنوان یکی از انگیزانده‌های اصلی برای قضات بر شمرده شده است که هر چند در پژوهش اسکلچتر و همکاران (۲۰۱۵) بدان اشاره شده است اما در پژوهش‌های داخلی این مهم صورت نگرفته است؛ لذا این پژوهش از نظر روش با پژوهش‌های پیشین همخوانی ندارد.

کتابنامه

احذزاده، سجاد؛ دانش‌فرد، کرم‌اله و معمارزاده، غلامرضا (۱۴۰۰). طراحی الگوی جبران خدمات کارکنان دولت و مقایسه تطبیقی آن در انواع سازمان‌های دولتی. پژوهش‌های مدیریت منابع انسانی، ۱۳(۳): ۱۱۵-۱۶۷.

اکبری رودپشتی، عظیم؛ زمانی، قاسم (۱۴۰۱). اهمیت و جایگاه آموزش قضات در استناد سازمان ملل متعدد و مقایسه آن با نظام قضایی ایران. دیدگاه‌های حقوق قضایی، شماره ۱۰۰، ۱۴۴-۱۶۴. ایمانی، حسین؛ آذر، عادل؛ قلی‌پور، آرین و پورعزت، علی اصغر (۱۳۹۹). ارائه مدل تفسیری - ساختاری نظام جبران خدمات کارکنان بخش دولتی در راستای ارتقای سلامت اداری. مدیریت دولتی، ۱۲(۳): ۴۲۷-۴۶۰.

ایوان‌سویچ، جان. ام (۲۰۱۰). مدیریت منابع انسانی. ترجمه محمد صائبی (۱۳۹۴). تهران: انتشارات مهریان نشر.

پروین، خیرالله؛ حیدرنژاد، ولی‌الله (۱۳۹۸). مطالعه تطبیقی مدیریت عالی قوه قضاییه در نظام حقوقی ایران و اتحادیه اروپا. دانش حقوق عمومی، ۲۶(۸)، ۱۱-۱۳۴.

پورناصری، دانیال (۱۴۰۱). چالش‌های فراوری نهاد امنیت قضایی در نظام دادگستری ایران با تأکید بر روش‌ها و راهکارهای پیشگیرانه. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، حقوق جزا و جرم‌شناسی، موسسه آموزش عالی رشدیه تبریز.

جعفری‌نیا، سعید؛ حسن‌پور، اکبر؛ وکیلی، یوسف و کیوانفر، جواد. (۱۳۹۹). ارائه الگوی جبران خدمات استراتژیک مدیران ارشد سازمان تأمین اجتماعی رویکرد تحلیل تم. مدیریت سازمان‌های دولتی، ۱۸(۴)، ۱۲۴-۱۰۵.

حیدر نژاد، ولی‌الله (۱۳۹۵). الگوی مطلوب جذب، گزینش قضات در نظام قضائی جمهوری اسلامی ایران، پایان‌نامه کارشناسی ارشد معارف اسلامی و حقوق عمومی، دانشکده معارف اسلامی و حقوق، دانشگاه امام صادق (ع).

رونق، یوسف (۱۴۰۱). مدیریت حقوق و دستمزد. چاپ سیزدهم، تهران: انتشارات فرمنش.

- زاهدی، محمدرضا؛ جعفری ساروئی، پونه و حکیمی، حسین (۱۳۹۷). ارائه راهکارهای افزایش بهرهوری سرمایه‌های انسانی در کار گروهی. مدیریت استاندارد و کیفیت، ۸(۳۰): ۶-۱۷.
- شائemi بزرگی، علی؛ نصر اصفهانی، علی و حسینی، سید حسن (۱۳۹۴). تبیین تأثیر نظام جبران خدمات و پاداش در سازمان‌ها، مطالعات افکار عمومی، ۴(۱۵): ۲۲۶-۲۱۵.
- طاهری، فاطمه (۱۳۹۹). نظام جبران خدمات در آمریکا، اروپا و آسیا: مدیریت تطبیقی در مدیریت منابع انسانی. تحول اداری، ۷(۶۱): ۲۹-۱۸.
- عباس پور، عباس (۱۴۰۰). مدیریت منابع انسانی پیشرفته (رویکردها، فرایندها و کارکردها). تهران: انتشارات سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه‌ها (سمت).
- عبداللهزاده شهربابکی، آزاده (۱۳۹۶). ارتقای کیفیت نظامهای قضایی (گزارش کمیسیون اروپا در چارچوب گزارش‌های مرتبط با ارتقای کیفیت اداره عمومی). تهران: انتشارات پژوهشگاه قوه قضاییه.
- عبدالله زاده شهربابکی، آزاده (۱۳۹۹). مسئولیت انضباطی قضات در نظام حقوقی کامن لا: مطالعه تطبیقی ایالات متحده آمریکا، کانادا و انگلستان. پژوهش‌های حقوقی، ۲(۴۲)، ۳۴۵-۳۷۵.
- علیپور مادرسرا، منیره؛ الونی، سید مهدی؛ معمارزاده طهران، غلامرضا و البرزی، محمود (۱۳۹۸). بررسی و شناسایی مؤلفه‌های جبران خدمات نیروی انتظامی بر اساس مدل دستاورد کل. پژوهش‌های مدیریت عمومی، ۱۲(۴۵): ۳۰-۵.
- غمامی، سید محمد مهدی و عبداللهیان، امید (۱۳۹۸). تحول نظام قضائی با تأکید بر کارآمدی فرایند صدور آراء قضایی. دیدگاه حقوق قضایی، ۲۴(۸۵): ۵۴-۲۹.
- فانی، علی اصغر؛ دانایی‌فرد، حسن؛ کاووسی، الهه و نیری، شهرزاد (۱۳۹۹). طراحی مدل نظام جبران خدمات کارکنان دانشی در سازمان‌های دانشبنیان فناوری محور، پژوهش‌های مدیریت منابع انسانی، ۱۲(۴): ۱۹۵-۱۶۱.
- فرهیخته، فاطمه؛ موسوی، سید نجم الدین؛ حکاک، محمد و وحدتی، حجت‌الله (۱۳۹۹). طراحی الگوی شایستگی مدیران قضایی ایران. مدیریت منابع در نیروی انتظامی، ۸(۱)، ۳۳-۶۲.
- قربانی اورنجی، سمیه (۱۳۹۹). طراحی مدلی برای جبران خدمات اعضای هیئت‌علمی دانشگاه‌های جامع دولتی (مورد مطالعه: دانشگاه‌های جامع دولتی شمال غرب کشور). رساله دکتری رشته مدیریت دولتی گرایش مدیریت منابع انسانی، دانشکده علوم اقتصادی و اداری، دانشگاه لرستان.

قلی پور، آرین و آغاز، عسل (۱۴۰۰). مدیریت منابع انسانی پیشرفت (۲): سیستم حقوق و مزايا.
چاپ چهارم، تهران، سازمان مدیریت صنعتی.

کمیسیون اروپایی ارتقای عدالت (۲۰۱۲). ارزیابی نظام قضایی اروپا در سال ۲۰۱۲. ترجمه گروه
مترجمان پژوهشگاه قوه قضائیه (۱۳۹۵)، تهران: مرکز مطبوعات و انتشارات قوه قضائیه.
نوتی زهی عارف، باقری مهدی، محبی سراج الدین (۱۴۰۰). طراحی الگوی نظام جبران خدمات
کارکنان و مدیران. سبک زندگی اسلامی با محوریت سلامت، ۵: ۲۹۸-۳۱۱.

- Armstrong, M. (2008). *Strategic Human Resource Management: A Guide to Action* (3rd ed). London/Philadelphia: Kogan.
- Arul,P,G (2008). Compensation management. MBA(HRM)- IV Semester
- Atkinson, A., Burgess, S, Croxon, B., Gregg, P, Propper, C, Slater, H. & Wilson, D (2009). Evaluating the impact of performance- related pay for teachers in England. *Journal of labor economics*, (16)3:251-261
- Bateman, T. S.& Snell, S. A. (2004). *Management: The new Competitive landscape*, 6th Ed. New York: Megraw- Hill.
- Berber, N., Morley, M. J., Slavić, A., & Poór, J. (2017). Management compensation systems in Central and Eastern Europe: a comparative analysis. *The International Journal of human resource management*, 28(12), 1661-1689.
- Borisova, Ginka and Salas, Jesus M. and Zagorchev, Andrey and Zagorchev, Andrey. (2019). CEO Compensation and Government Ownership. *Corporate Governance: An International Review*,27(2):120-143.
- DeAngelo, G., & McCannon, B. C. (2017). Judicial compensation and performance. *Supreme Court Economic Review*, 25(1), 129-147.
- Drucker, P. (2012). *The practice of management*. Routledge
- Dulebohn, J. H., & Werling, S. E. (2007). Compensation research past, present, and future. *Human Resource Management Review*, 17(2), 191-207.
- Ellig, B. R. (2007). *The complete guide to executive compensation*. New York, NY: McGraw-Hill.
- Gaukrodger, D. (2017). Adjudicator Compensation Systems and Investor-State Dispute Settlement”, OECD Working Papers on International Investment, 2017/05, OECD Publishing, Paris. <http://dx.doi.org/10.1787/c2890bd5-en>
- Giancola, F. L. (2009). Is Total Rewards a Passing Fad?. *Compensation & Benefits Review*, 41(4), 29-35
- Henderson, R. I. (2003). *Compensation management in a knowledge-based world*. Prentice Hall.
- Jarret Hann, J. D. (2016). Comparative Analysis of Judicial Compensation in the US and Canada: Facts, Figures and Comparisons. Institute for Court Management ICM Fellows Program 2015-2016 Court Project Phase.

- Khanna, V. (2016). Determinants of CEO compensation. International Journal of Management Excellence, 6(2), 679-683.
- Milkovich, G. & Newman, J. (2016). Compensation. New York: Mc Graw-Hill Companies.
- Noe, R. A, Hollenbeck, J. R, Gerhart, B. & Wright, P. M. (2017). Human resource management: Gaining a competitive advantage. New York, NY: McGraw-Hill Education.
- Noer NV. Sudin A., Sriwidodo U. (2020). Pengaruh Pelatihan, Kompensasi Dan Motivasi Terhadap Kinerja Penyuluh (Surveys Pada Dinas Pertanian Dan Perikanan Kabupaten Ponorogo). Jurnal Manajemen Sumber Daya Manusia. Vol 14:152-161.
- Nurmansyah. (2018). Introduction to Human Resource Management, Concept Theory and Research. Fourth printing. Riau: Unilak Press
- Ozma, A.; Jafarinia, S.; Hassanpoor, A., & Kheirandish, M. (2019). Discovering and explaining a model of compensation system: a case study of the staff working in a selected public university, International Journal of Learning and Intellectual Capital,16(4), pp. 384-398.
- Pynes, J. E. (2009). Human resources management for public and nonprofit organizations: A strategic approach. Published by Jossey-Bass
- Schlechter, A., Thompson, N. C., & Bussin, M. (2015). Attractiveness of non-financial rewards for prospective knowledge workers: An experimental investigation. Employee Relations, 37(3), 274-295.
- Stewart, K. G. & Brown, G. L. (2011). Human Resource Management: Linking Strategy to Practice. (2rd ed). Jossey-Bass: John Wiley & Sons.
- Tumi, N. S., Hasan, A. N., & Khalid, J. (2022). Impact of compensation, job enrichment and enlargement, and training on employee motivation. Business Perspectives and Research, 10(1), 121-139.
- Winarni, R. S. D. (2022). Decent Compensation Supports Motivation Employee Work: Study at PT. Wangta Agung in Surabaya. International Journal of Multidisciplinary Research and Literature, 1(2), 170-174.